

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de Kürt meselesinin çözümsüzlüğü süreç içerisinde fiilen ikili işleyen bir hukuka yol açmış, PKK davalarından tutuklu ve hükümlü olan kişilere evrensel ve uluslararası hukuk ilkeleri dışında uygulamalar yansıtılmış veya genel ilke ve kuralların bu hükümlülere uygulanmadığı vakalar yaşanmıştır. Türkiye’de de tartışmaları devam eden “umut hakkı tanınması ve uygulamasının” bu bağlamda ele alınması gerekmektedir. Avrupa Konseyi’nin 21 Eylül’de aldığı karar bağlamında Türkiye’de konu hakkında bir araştırmanın yapılması gerektiği yeniden açığa çıkmıştır. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası uygulamalarının tutuklu ve hükümlüler açısından insan hakları boyutunda değerlendirilmesi; AİHM kararlarıyla güvence altına alınan “umut hakkı”nın iç hukukta karşılığının düzenlenmesi, ağırlaştırılmış müebbet mahpuslarının durumundaki hak ihlallerinin tespiti ve giderilmesi amacıyla düzenleme gerekliliğini ortaya koymak hem de bunun için gerekli altyapıyı oluşturmak ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Mahmut DINDAR

Van Milletvekili

GEREKÇE

Kürt meselesinin çözümsüzlüğü, güvenlik odaklı özgürlük ve hak ihlaline yol açan bir “özel hukuk” alanı yaratmıştır. Bu durum Türk Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu ve ilgili mevzuatta genel hukuk ilkelerinden sapmalara yol açmıştır. Bu düzenlemeler, ölçülülük ilkesini ihlal eden yaptırımlara ve ikili hukuk uygulamalarına neden olmuştur.

Türkiye’de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası özellikle “terör” suçları kapsamında uygulanmakta; bazı hükümlüler bakımından koşullu salıverme olanağı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 107/16. maddesiyle tamamen ortadan

kaldırılmaktadır. Bu durum, kişinin ömrü boyunca hiçbir “umut” bırakılmadan cezaevinde tutulması anlamına gelmekte, fiilen bir ölüm cezasına dönüşmekte ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 3. maddesi kapsamında insanlık dışı muamele yasağını ihlal etmektedir.

AİHM, Vinter ve Diğerleri / Birleşik Krallık (2013) kararında, müebbet cezasının en geç 25 yıl içinde yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Trabelsi / Belçika kararında “umut hakkı”nın iade süreçlerini dahi etkilediği belirtilmiştir. Öcalan (No. 2), Gurban, Kaytan ve Boltan / Türkiye kararlarında ise AİHM, Türkiye’deki ağırlaştırılmış müebbet infaz rejimini hukuka aykırı bulmuş; cezanın yeniden değerlendirilmesine imkân tanıyacak mekanizmaların oluşturulması gerektiğini açıkça belirtmiştir. Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleri ile diğer müebbet mahpuslar arasındaki koşullu salıverme farkı, temel insan hakları normlarına aykırıdır. Tek kişilik hücrelerde tutulma, uzun süreli tecrit ve sosyal temasın engellenmesi modern hukuk sistemlerinde yer bulamaz. Türkiye’de ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleri çoğu zaman bu koşullarda yaşamaktadır. Cezaevleri arasında uygulama farkları büyük olup, idare kurulları kararları takdiri ve denetime kapalıdır. AİHM, bu tür uygulamaları insanlık dışı muamele olarak nitelendirmiştir.

Sayın Abdullah Öcalan’ın ağırlaştırılmış müebbetle cezalandırılması, koşullu salıvermeden yararlanamaması ve uzun süreli hukukdışı tecride maruz bırakılması bu ihlalin sembolik örneğidir. AİHM, Öcalan / Türkiye (No. 2) kararında bu uygulamayı açıkça insan hakları ihlali olarak tanımlamıştır. Bu durum yalnızca Öcalan özelinde değil, Türkiye’deki tüm ağırlaştırılmış müebbet hükümlüler açısından geçerli bir hukuksuzluk örneğidir.

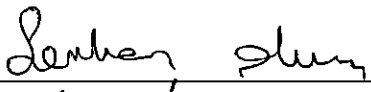
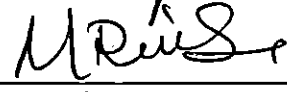
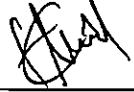
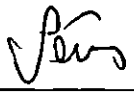
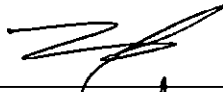
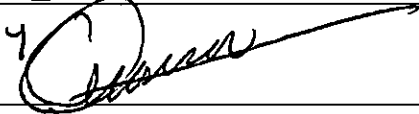
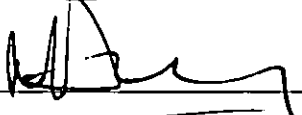
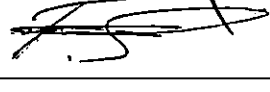
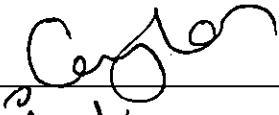
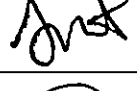
BM İşkenceye Karşı Komitesi de Türkiye’ye ağırlaştırılmış müebbet uygulamasını gözden geçirme ve makul bir süre sonra tahliye imkânı tanıma çağrısında bulunmuştur. Buna rağmen, AİHM’in “umut hakkı” içtihatları iç hukuka yansıtılmamış; Türkiye, uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmemiştir.

Türkiye için ağırlaştırılmış müebbet infaz rejiminin insan haklarıyla uyumlu hale getirilmesi zorunlu bir durumdur. Ceza infazında tecrit, yalnızlaştırma ve hücre hapsinin insani etkilerinin incelenmesi, eğitim ve sosyal faaliyetlere erişimin değerlendirilmesi, idare kurulu kararlarının şeffaflaştırılması, temyiz ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

AİHM kararları (Vinter, Trabelsi, Öcalan, Gurban, Boltan, Kaytan vb.) dikkate alınarak, koşullu salıverme ve gözden geçirme mekanizmaları oluşturulmalı; “umut hakkı”nı güvence

altına alan bir infaz rejimi geliştirilmelidir. Türkiye, uluslararası insan hakları yükümlölükleri çerçevesinde ağırlaştırılmış müebbet uygulamasını daha adil ve insani bir sisteme dönüştürmek zorundadır.

Meclisin bu konuda alacağı güçlü inisiyatif, toplumsal barış ve demokratik toplum sürecinin bir gereğidir. Bu kapsamda yeniden düzenleme yapılması ve mağduriyetlerin önlenmesi için gerekli çalışmaların yapılabilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İctüzüğün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20			